

daje še dodatno moč. Prečimo manjši ledenik, kar je pravi užitek ob vsem tem pesku in kamenju. Tu nas že dohaja jutro in okoli petih smo skupaj na vrhu, ki je ena sama razvalina. Malo počivamo, a s Tomom nimava miru in že iščeva najprimernejše vzletišče. Še posnetek za spomin — in startava.

Vse je ostalo daleč za mano, tudi zaradi neprijetnosti, ki sem jih imel. Zdaj pa kot da so se čustva prebudila.

Rahel veter me ob grebenu dviga in Tomo, ki leti bolj levo, je že precej pod mano. Ko ga opazujem, imam občutek, kot da leti točno v enega od stranskih kraterjev, čeprav je dosti nad njim. Zapeljem se v desno nad »podrto graščino« — temu je namreč podobna grmada kamenja pod ledenikom, izpod katerega se spušča srebrna vodna pot v dolino. Še zmeraj sem na višini vsaj 3500 metrov in vulkan me kar ne spusti nižje, kot da bi oba slutila, da se s tem poletom poslavljamo od njih. Nižje si tudi ne želim in skušam vsako podarjeno sapico do kraja izkoristiti. Seveda to ne traja neskončno dolgo; še zadnjič zajadram proti zahodni strani, kjer v manjše žrelo ravno posije sonce in se mi zdi, kot da se odpira in kot da me hoče s tem pozdraviti. Pribli-

žujem se vasi, ki je z višine videti le kot bolj razgibana ravnica, sredi katere se kockasto snežno belo sveti bela džamija. Potem razločim tudi nizke kolibe iz vej, kamna in blata, ki so razmetane okoli. Pristanem na robu vasi, proti nama že tečejo otroci in tudi odrasli za nekaj časa pustijo delo na njivah in naju pridejo pozdravit.

Z nekaj turškimi besedami, ki jih premoreva, se pogovarjamo, da je kaj. Odpeljejo naju v eno od teh hišic iz kamna in blata in nama postrežejo z vsem, kar premorejo. Opazujejo naju in se smejejo. Resda živijo življenje, ki je sto ali več let za našim in za nami, vendar iz njihovih oči sije zadovoljstvo in nepokvarjena sreča, ki jo mi, če le znamo, najdemo le še v naravi.

* * *

Doma sem, srečen, da bom jutri odšel na Raduho ali Peco, srečen, da se bom najedel rženega kruha, saj sem zadnje dni živel le ob dobrinah, ki so jih ponujale njihove njive ob cesti, srečen, da sem spoznal deželo in gore, ki so tako drugačno lepe od naših, in srečen, da bom o vsem tem lahko pripovedoval svojim prijateljem.

ALPINISTIČNI IN PLEZALSKI DOSEŽKI LETA 1989

SVETOVNO ODMEVNI SLOVENSKI VZPONI

V mali dvorani Doma tiska v Ljubljani so 7. februarja razglasili najboljše slovenske alpinistične dosežke v letu 1989, v letu torej, ko je slovenski alpinizem zabeležil toliko svetovno odmevnih takšnih dosežkov kot že zlepa ali nikoli ne. Ob tej priložnosti sta se Planinska zveza Slovenije in njena Komisija za odprave v tuja gorstva z ličnimi zahvalami, napisanimi na pergamentu, zahvalili tudi tistim sponzorjem, ki so največ prispevali k temu, da je našim alpinistom načrtovane podvige uspelo uresničiti.

Pred podelitvijo ličnih priznanj najboljšim, izpisanih na pergamentu, in zahval sponzorjem so prejemniki listin poslušali tri govornike.

SLOVENSKA POT V SVET

Ivo Zorčič, predsednik Zveze telesnokulturnih organizacij Slovenije, je med drugim dejal, da »slovenski alpinizem s svojimi dosežki nedvomno sodi med naše najuspešnejše športne panoge«, kajti »rezultati in podvigi, ki jih dosegajo naši alpinisti v domačih in tujih gorah, so vredni vsega spoštovanja«. Poudaril je, da je slavje ob proglasitvi najboljših alpinistov in alpinističnih dosežkov za lan-

sko leto zaradi vrhunskih rezultatov praznik slovenskega športa.

»Planinstvo in alpinizem,« je dejal Ivo Zorčič, »sta nedvomno globoko zakoreninjena v nedrjih slovenskega človeka. Več kot sto tisoč članov Planinske zveze Slovenije nedvomno dokazuje povezanost slovenskega človeka s hribolaštvom in planinarjenjem. Prav gotovo v teh zahtevnih časih planinstvo še pridobiva veljavo... Nemirni in iščoči človekov duh je vedno želel odkriti, doseči in videti še neznan, nedosegljivo; alpinizem daje takšnim željam dovolj duha in možnosti.« Posebej je poudaril, da »smo prav v alpinizmu Slovenci med najuspešnejšimi ne le v Jugoslaviji, temveč celo v svetu. Kljub ekonomskim in drugim težavam skušamo vedno najti razumevanje, pa tudi sredstva za najuspešnejše, tudi za najuspešnejše alpiniste. Tudi v prihodnje bomo storili vse, kar bo v naših močeh, da bodo najboljši lahko kar najbolj napredovali.« — Svoj nagovor je končal z ugotovitvijo, da se posameznik ali narod ne potrjuje in gradita svoje identitete samo z znanstvenimi, strokovnimi, gospodarskimi in kulturnimi dosežki, ampak tudi z vrhunskimi športnimi rezultati. »Mirno lahko rečemo,« je dejal, »da so slo-

Najboljši leta 1989 (od leve proti desni): Marko Lukič, Petra Vencelj, Tomo Cesen, Marija Štremfelj, Pavle Kozjek (član odprave Šiša Pangma)

Foto: Igor Modic

venski alpinisti s svojimi rezultati in podvigi ponesli ime Slovenije in Jugoslavije v svet. Ob izrednih športnih rezultatih jim gre posebna hvala tudi za to.«

DEL SLOVENSKE ZGODOVINE

Vršilec dolžnosti predsednika Planinske zveze Slovenije Jože Dobnik je v nagovoru dejal, da »praznujemo nocoj dvojni praznik: praznik dela in uspehov naših alpinistk in alpinistov, plezalk in plezalcev ter praznik solidarnosti, ki jo izkazujejo ugledne gospodarske in bančne organizacije za uresničevanje pomembnih alpinističnih in plezalskih podvigov«. Ko je dejal, da slovenska planinska organizacija ceni velike uspehe, ki so jih alpinisti dosegli v sloviti stenah in na velikih plezalnih tekmovanjih, je s posebnim zadovoljstvom ugotovil, da »mnogi med vami niso samo uspešni vrhunski športniki, temveč znajo svoja doživetja in razmišljanja preliti v lepo pisano besedo, posneti na filmski trak, ohraniti na mnogih fotografijah in diapozitivih ter s predavanji posredovati širši javnosti. S tem nadaljujete delo naših slavni alpinističnih predhodnikov dr. Henrika Tume, dr. Klementa Juga, dr. Mihe Potočnika in mnogih drugih. S temi dejanji pa so vaši športni dosežki dobili tudi globlji pomen, postali so narodovo bogastvo, del slovenske kulture in zgodovine — in prav je, da to povemo ob jutrišnjem kulturnem prazniku slovenskega naroda.«

V imenu Planinske zveze Slovenije »in tudi zaradi vašega lastnega interesa« je

Jože Dobnik nato navzoče alpiniste prosil, naj se povsod, kjer bodo razpravljali o pomembnem dokumentu »Nacionalni program športa v Sloveniji«, ki ga bo letos sprejela slovenska skupščina, aktivno vključujejo v razpravo in s tem prispevajo k temu, da bo ta dokument ustrezal alpinistom, plezalcem, planincem in planinski organizaciji, »da bo poglavje o vrhunskem športu tako napisano, da bo v njem brez težav najti poleg športov, ki so panoge poletnih in zimskih olimpijskih iger in katerih rezultati se merijo z milimetri in stotinkami sekunde, tudi področje alpinizma in plezalnega športa in da bodo med dejavnostmi nacionalnega pomena, ki se financirajo iz republiškega proračuna, tudi alpinistične odprave slovenskega pomena.«

Ko se je zahvaljeval sponzorjem, je poudaril, da »so vrhunski dosežki naših deklet in fantov najlepši dokaz, da so bila vaša sredstva dobro naložena; to je tudi spodbuda za našo prošnjo, da bi tudi letos, kolikor vam bo mogoče, podprli uresničitev načrtov na področju vrhunškega alpinizma«. Čestital je najboljšim alpinistom lanskega leta in se zahvalil vsem, ki so v PZS prispevali največji delež, da je mogoče ta dan slaviti najpomembnejše lanske leto alpinistične in plezalske dosežke v Sloveniji in njihove avtorje.

NAJBOLJŠI PLANINSKI ŠPORTNIKI

Franci Savenc, ki je izpeljal in uredil anketo o najboljših lanskeletnih alpinistih in plezalcih — športnikih in največjih alpinističnih in plezalskih dosežkih v slovenskem okviru, je zatem razglasil rezultate.

Med alpinistkami je zbrala največ točk

in bila proglašena za najboljšo alpinistko leta 1989 Marija Štremfelj, po točkah pa so se za njo uvrstile Mariča Frantar, Jelka Tajnik, Miranda Ortar, Ines Božič, Alenka Jamnik, Mira Zorič in Andreja Hrastnik (druga in tretja s tega točkovanja sta enako kot prva dobili dokument o doseženi uvrstitvi, takšne dokumente pa so podelili tudi v vseh drugih kategorijah za uvrstitve od prvega do tretjega mesta). Najboljši alpinist lanskega leta je Tomo Česen, po točkah pa so za njim Franček Knez, Andrej Štremfelj, Viki Grošelj, Slavko Svetičič, Matjaž Ravhekar, Pavle Kozjek, Janez Jeglič, Benjamin Ravnik in Darko Podgornik.

Najboljša plezalka lanskega leta je Petra Vencelj, na naslednjih mestih pa so v tej kategoriji Metka Lukančič, Miranda Ortar, Nuša Romih, Damjana Klemenčič, Jelka Tajnik in Mojca Oblak.

Plezalec leta 1989 je Marko Lukič, za njim pa so se po točkovanju uvrstili Srečo Rehberger, Tadej Slabe, Matjaž Ravhekar, Uroš Grilj in Darian Šuc. Alpinistična ekipa leta 1989 je lanska odprava na Šišo Pangmo, za njo pa so po točkah alpinistične in plezalske ekipe Bagirati 89, Gangapurna 89, Mescalito in El Cap, Lotse in Everest, Kumbakarna in plezalci AO Kranj.

Po mnenju ocenjevalcev je bilo lansko najpomembnejše slovensko alpinistično dejanje plezanje na Kumbakarno, po točkovanju pa so na naslednjih mestih po pomembnosti Slovenski steber v Šiši Pangmi, Bagirati II, akcija »8000 plus«, Mescalito in El Cap, Gangapurna, 2. mesto Marka Lukiča na svetovnem prvenstvu plezalcev do 21 let starosti, Črna zajeda v Travniku, Viharnik in Steber v Vršacu.

Ob še nekaterih alpinističnih kategorijah so razglasili tudi najodmevnejše tekme. Najodmevnejša med vsemi je bila tista v Bohinju, na naslednjih mestih pa po odmevnosti YU Rock Masters, Art Rock, Ajdovščina, Bol in Idrija.

DOBRO NALOŽEN DENAR

»Na tem slavnostnem in prijetnem srečanju so bili za najpomembnejša alpinistična dejanja razglašeni trije vzponi v najvišjih gorah sveta, v Himalaji: Česnov vzpon v severni steni Kumbakarne, Slovenski steber na tibetanski osemtisočak Šišo Pangmo in vzpon Knezove nazeve v Bagiratiju,« je v svojem nagovoru tisto sredo popoldne v Domu tiska dejal podpredsednik PZS in načelnik Komisije za odprave v tuja gorstva Tone Škarja. »Zanimivo in prijetno je, da prva dva zasedata enaki mesti na svetovni lestvici, pa tudi naš tretji in koroška Gangapurna bi še vedno dobila nekaj točk v alpinističnem »svetovnem pokalu«. Zato je prav, da se s tega visokega mesta na hitro ozremo nazaj.«

Potem ko je omenil, da mineva komaj 30 let od prvih slovenskih korakov v Himalajo, na Trisule, je dejal, da je šla potem slovenska pot vedno strmeje k svetovnemu vrhu: leta 1975 so naši alpinisti preplezali južno steno Makaluja, leta 1979 zahodni greben Everesta, leta 1981 južno steno Daulagirija in je prav malo manjkalo, da bi prišli po južni steni čisto na vrh Lotseja, leta 1985 severno steno Jalung Kanga, leto dni pozneje jugovzhodno steno K-2, leta 1988 severno steno Čo Oja ter lani severno steno Kumbakarne, severno steno Gangapurne in jugozahodno steno Šišo Pangme, »vmes pa najtežje stene v Andih, Patagoniji in indijski Himalaji«.

»Ko nas že zdavnaj ne bo več,« je dejal Tone Škarja, »bodo stvari še vedno take, kot smo jih naredili. V tem je širši pomen za to skupnost. Po nekem predavanju na Švedskem o Everestu mi je prijatelj dejal: Zdaj bom lažje povedal Švedom, kdo smo Slovenci...«

Potem je sponzorjem in pokroviteljem najzahtevnejših podvigov v najvišjih in najtežavnejših gorah, po katerih so plezali naši alpinisti, izrazil »posebno priznanje za solidarnost, za zaupanje, za daljnovidnost in preprosto za pomoč: če držimo skupaj, zmoremo več. Himalajci že dolgo vemo, da je tovarništvo lepa stvar, a najmanj toliko tudi pogoj za preživetje.«

V zahvalo in v spomin na pomembno sodelovanje pri programu slovenskega vrhunskega alpinizma je zatem podelil častne listine predstavnikom letalskega podjetja Adria iz Ljubljane, Industrije usnja Vrhnika, Induplati iz Jarš, Intertrade ITC iz Ljubljane, Iskre Holding D. D. iz Ljubljane, SCT iz Ljubljane in Smelta iz Ljubljane.

V imenu vseh je spregovoril direktor letalskega prevoznika Adrie Janez Kocijančič, ki je čestital alpinistom in plezalcem za njihove dosežke, ob koncu nagovora pa dejal, da se je Adria tudi letos odločila denarno pomagati našim alpinistom; med drugim bo prevzela pokroviteljstvo nad letošnjo prvo veliko alpinistično slovensko akcijo, nad solo plezanjem Toma Česna v južni steni Lotseja in zahodni steni Anapurne I, česar se namerava naš alpinist lotiti že meseca maja, na pot pa bo odšel le z zdravnikom in televizijskim snemalcem.

»Odperte« turške gore

Gorstvo Cilo v turškem mejnem območju z Iranom in Irakom, kjer se dviga 4135 metrov visoki z ledenikom pokriti Resko in še nekateri komajda znani štiritisočaki alpskemu svetu podobne gorske pokrajine Anatolije, so oblasti odperte za gornike. Podobno kot za Ararat pa je pred vzponom vendarle treba dobiti ustrezno dovoljenje.